

**Hierna volgend
artikel is
afkomstig uit:**

De **Levende Natuur**

**Doelstelling van
'De Levende Natuur'**
Het informeren over
ontwikkelingen in onderzoek,
beheer en beleid op het
gebied van natuurbehoud
en natuurbeheer,
die van belang zijn voor
Nederland en België.
De artikelen zijn vooral
gebaseerd op eigen
ecologisch onderzoek,
ervaring of waarneming
van de auteurs.

De Levende Natuur
verschijnt 6x per jaar,
waaronder tenminste
één themanummer.

**U kunt zich abonneren
via onze website:**

[www.delevendenatuur.nl/
lezersservice.php](http://www.delevendenatuur.nl/lezersservice.php)

**of deze bon opsturen
naar:**

Abonnementenadministratie
De Levende Natuur
Antwoordnummer 3031
8000 WB Zwolle

Tel. 06 - 57262672
administratie@delevendenatuur.nl

JA ik wil graag een abonnement
op *De Levende Natuur*

naam: _____

adres: _____

postcode: _____

woonplaats: _____

telefoon: _____

e-mail: _____

**Ik machtig *De Levende Natuur* om het abonnementsgeld
af te schrijven van rekening:**

bank/giro: _____

naam: _____

plaats: _____

datum: _____ handtekening:

Graag aankruisen:

- proefabonnement** – € 10,- (drie nummers)
- particulier** – € 35,- (NL + B) – overige landen € 45,-
- instelling/bedrijf** – € 60,-
- student/promovendus** – € 12,50*

** (max. vier jaar; graag kopie college- of PhD kaart bijvoegen)
Na vier jaar gaat dit abonnement automatisch over in een regulier abonnement.*

De prijsontwikkeling kan het stichtingsbestuur dwingen de tarieven
aan te passen. Tevens bent u gerechtigd om uw bank opdracht te geven
het bedrag binnen 30 dagen terug te boeken.

Limburgs Landschap

Opnieuw vleermuistellingen in Limburgse Mergelgroeven

De onderaardse mergelgroeven in Zuid-Limburg zijn belangrijke overwinteringslocaties voor vleermuizen. Al vele decennia worden deze nauwgezet geteld. Het specialistische telwerk is omkleed met de nodige veiligheidseisen, voornamelijk opgelegd in het kader van de Mijnbouwwet. Bij instabiliteit van een (gedeelte van een) groeve wordt op basis van die wet geen betredingsvergunning verleend en kan een telling niet doorgaan. De redenen van instabiliteit zijn met name loshangende mergelplafonds waarvan stukken naar beneden kunnen vallen. Mede door verslechtering van die stabiliteit konden in de afgelopen 20 jaar vele groeven niet meer geteld worden. De Europese monitoringsverplichting van Habitatrichtlijnsoorten (Ingekorven -, Meer- en Vale vleermuis) kwam sterk in het gedrang. In samenspraak met de provincie Limburg en groevespecialisten bedacht Het Limburgs Landschap een oplossing. De basisgedachte is om niet toegankelijke groeven door herstel en stuwzaamheden weer betreedbaar te maken. De provincie was bereid een experiment in drie groeven te financieren. Het specialistische bedrijf Kleijnen Mergelbouwsteen bv voerde de werkzaamheden uit onder ecologisch toezicht van Bionet Natuuronderzoek. Twee van de drie uitgeko-

Ingekorven vleermuis.
Foto: Henk Heijligers

zen groeven maken deel uit van het Natura2000-gebied Bemelerberg en Schiepersberg; telgegevens uit het verleden toonden aan dat de drie N2000-soorten hier overwinterden. De Koeleboschgroeve was daarvan verreweg de belangrijkste met in het laatste teljaar (2002) 568 vleermuizen, waarvan 71 Ingekorven, 31 Meervleermuizen en één Vale vleermuis.

In de zomer van 2018 is het herstelproject succesvol afgerond. In januari 2019 konden vrijwilligers voor het eerst sinds 2002 de groeve tellen. Er werden 682 vleermuizen vastgesteld. Met 167 exemplaren was de Ingekorven vleermuis de talrijkste, op de voet gevolgd door de Franjestaart (159). Met 25 exemplaren kon ook de Meervleermuis het niveau van 2002 nagenoeg handhaven. De Vale vleermuis werd helaas niet aangetroffen.

De succesvolle herstel- en telactie voedt de discussie of op deze manier nog meer groeven toegankelijk kunnen worden gemaakt en zo een beter beeld kan ontstaan van het aantal overwinterende vleermuizen.

Carlo van Seggelen – medewerker Beleidsondersteuning en Ecologie
Stichting het Limburgs Landschap

Utrechts Landschap

Herstel akkerflora Utrechts Landschap

Tientallen soorten akkerplanten zijn in Utrecht (en Nederland) uitgestorven of zeer zeldzaam geworden. Om het tij te keren zijn door Utrechts Landschap in 2015 6 pleegakkerterjes aangelegd, in samenwerking met Natuurbalans-Limes Divergens en het Louis Bolk Instituut. Deze pleegakkers, drie op zandgrond en drie op kleigrond, zijn circa 0,5 ha groot en vormen onderdeel van een grotere bestaande akker. Hier zijn de afgelopen jaren tientallen plantensoorten via zaad geïntroduceerd die niet of nauwelijks meer in onze akkers voorkwamen. Daarnaast werd het beheer (bodemwerking en bemesting) aangepast op de akkerplanten. De resultaten op de zandakkers waren spectaculair. Twee pleegakkers stonden na twee jaar aangepast beheer vol met akkergeroentrost, glad biggenkruid, korensla en geel viltkruid (een ernstig bedreigde soort). De aanpassing in het beheer bestond uit jaarlijks licht bemesten met ruige stalmest (tot 10 tonha-1jr-1 afhankelijk van stikstofgetallen) en niet kerende bodembewerking. Met name het inzicht dat akkerkruiden een zekere mate van bemesting nodig hebben om te kiemen resulteerde in een wijziging in het beheer van onze akkers. De voorgaande periode waren we juist steeds terughoudender geworden met bemesting.

Groot spiegelklokje in pleegakker

Op de kleiakkers bleek de vestiging van soorten moeilijker te verlopen. De redenen waren divers. Zo bleek er in een deel van de akkers een ondoorlatende, verslempte bodemlaag aanwezig te zijn en domineerden concurrentiekrachtige soorten als akkermelkdistel, herik en ridderzuring. Ook blijkt het lastig de bodem niet kerend te bewerken, terwijl dit zeker in de jaren van opbouw van de geïntroduceerde kruiden de voorkeur heeft. Het beheer van deze kleiakker blijkt maatwerk. Nu vier jaar later met aangepaste bemesting, gewaskeuze en mechanische bestrijding van probleemkruiden stemmen ook deze akkers hoopvol. Steeds meer zeldzame soorten beginnen zich te vestigen, waaronder groot spiegelklokje, wilde weide, brede wolfsmelk, naaldenkervel en eironde leeuwenbek.

Nadat er op de pleegakkerterjes een duurzame populatie van akkerplanten is ontwikkeld gaan ze fungeren als bronlocatie voor andere natuurakkers in de Provincie Utrecht, vandaar de naam. De akkers worden jaarlijks geïnventariseerd.

Markus Feijen – ecooloog